

**ПОЕЗІЯ ДОЩУ І СНІГУ: ТВОРЧІСТЬ ЄВГЕНІЇ УГРИНЧУК**

**Лідія ВІЛКА,**

ВДНЗ України „Буковинський державний  
медичний університет”, Чернівці (Україна)  
vilkalida@mail.ru

**THE POETRY OF THE RAIN AND SNOW: OEUVRE  
OF YEUVHENIYA UHRYNCHUK**

**Lidiya VYLKA,**

Higher State Educational Establishment of Ukraine  
„Bukovinian State Medical University”, Chernivtsi (Ukraine),  
ORCID ID: 0000-0002-6597-9390  
Researcher ID: S-7663-2016

**Вилка Лідія. Поезія дождя и снєга: творчество Евгєния Угринчук.** Фигура Е. Угринчук принадлежит к когорте буковинских художников-традиционалистов конца XX в. Этой статьей мы хотим начать своеобразный цикл исследований о буковинских писателях, творчество которых до сих пор несколько обходилось исследователями. Поэтому целью нашей работы является донести до научного сообщества поэтическое слово автора, которая так хотела быть услышанной, прочитанной. В студии кратко рассматриваются факты биографии поэтессы, ее жизненные кредо и особое отношение автора к Богу.

**Ключевые слова:** Евгєния Угринчук, Буковинская группа художников-традиционалистов конца XX века, жизнєутверждающая философия, любовь к Богу.

Поети приходять і йдуть непомітно. Лише час їхнього життя – неймовірний згусток енергії, яка перероджується у вірші. Вірші різного гатунку, різної поетичної сили, вірші, що перевертають душу навиворіт. Саме таким був творчий шлях тихої жінки, сповідниці смутку й довгих молитов – Євгенії Угринчук. Її постать викликає порівняння з Пречистою Дівою, з Божою жінкою, бо життя поетка мала якесь страдницьке: вона завжди жертвувала собою заради рідних, офірувала навіть своїм здоров'ям.

Постать Є. Угринчук належить до когорти буковинських митців-традиціоналістів кінця XX ст. Цією статтею ми хочемо розпочати своєрідний цикл розвідок про буковинських письменників, творчість яких досі дещо обходилась дослідниками. Тому метою нашої роботи є донести до наукової спільноти поетичне слово авторки, яка так хотіла бути почутою, прочитаною.

Як ми уже зазначили, немає жодних наукових публікацій, де б аналізувались твори Є. Угринчук. Принагідно йдеться про авторку в книзі-огляді села, де мешкала поетка<sup>1</sup>, проте це по суті лише суха констатація факту її існування. Дещо можемо дізнатися в історично-літературних начерках місцевого подружжя вчителів Дениса та Вікторії Петрюків („Ілюстрована історія Мамаївців”, Чернівці, Вид. „Зелена Буковина” (1999) та „Мамаївці — село, в якому ми живемо”, Видавництво „Прут”, Чернівці, 2008), які можна знайти в обласній бібліотеці ім. В. Івасюка. Однак саме нам випало здійснити „першопрочитання” збірок Є. Угринчук.

Спершу варто коротко розглянути факти біографії авторки. Поетеса народилася 21 серпня 1943 року в селі Мамаївці Кічманського району, добре вчилася у місцевій школі, навіть мріяла про філологічний факультет, бо змалку цінувала й любила слово. Але доля все визначила інакше. Батьки дівчини тяжко хворіли, тому здобути вищу освіту не було змоги. Працювала в Чернівцях на заводі, на пошті, в обласній бібліотеці, аж доки сама не

захворіла. Ще до виходу своїх збірок друкувалася в газеті “Буковина”, була гостею на літературних вечорах. Підтримувала в літературних починаннях молоду Євгенію інша буковинська поетка – Тамара Севернюк<sup>2</sup> Загалом, у світ вийшли дві збірки письменниці – „Дощі у грудні” (1999) та „Подих вічності” (2001), які взаємодоповнюють одна одну, створюючи загальну картину поетичного світу авторки. Вірші Євгенії Угринчук притягують своєю неймовірною мелодійністю, саме тому шипинський композитор Василь Мошук створив декілька пісень на її слова: „Новорічний вальс”, „Пісня Буковини”, „Кобзарик” та інші. Перестало битись серце цієї поетичної рукодільниці, вишивальниці слова та образу 15 листопада 2002 року.

Ми часто думаємо й беремось досліджувати, студіювати тексти й твори тих, хто мав за життя багато регалій, велике визнання, але не замислюємось, що інколи там не завжди йдеться про талант і мистецьку вартість, а просто тому авторові пощастило бути почутим. Євгенія Угринчук дуже хотіла бути почутою, але тихий голос цієї надзвичайно талановитої жінки не мав сили кричати про себе, виголошувати гучні промови. Тому метою нашої дослідницької роботи є донести до читацького загалу й поціновувачів мистецтва слова спокійну, тиху елегію творчості поетки Євгенії Угринчук, жінки, на чію письменницьку долю припали душевні агонії й внутрішні еміграції.

Перша збірка Євгенії Угринчук „Дощі у грудні” – наскрізь просякнута любов'ю до Бога, життя та всього земного. У дуже тихому, мінорному тоні поетка прославляє життєствердну філософію світу. Її око не оминає жодної стеблинки, жодного деревця, жодного співу пташки чи шепоту вітру. Наприклад, натрапляємо на пасторальні акварельні описи природи. Такі тексти межують з образотворчим мистецтвом. Образ птахів навіюють асоціації з картинами Марії Приймаченко, з легкими, але

<sup>1</sup> Dub R. J., Kobylyans'kyj O. M., Dvadyat'my' tcv u doli odnogo sela [Twenty artists in the fate of one village], Chernivci, 2003, P. 46-48.

<sup>2</sup> Ibid., P. 46.

віртуозними мазками пензля, які відображають глибинну українську етніку:

Розцвірінчалась, розспалась щебетом  
Радість пташина дзвінка.  
Ранок леліє. Вмиваються лебеді.  
В брижі іскристім ріка<sup>3</sup>.

Лірична героїня надзвичайно віруюча людина, тому в збірці ми часто зустрічаємо образи Бога, Ісуса Христа, Пресвятої Богородиці, Марії-Магдалини. Найчастіше повторюється образ Бога, що для поетеси є батьком та порадиником. Навіть його кару, свою хворобу, вона сприймає з цілковитою покорою. Письмениця вірує у Всевишнього, кладе на найвищий щабель любові, але її віра не сліпа, а осмислена усім життєвим досвідом. У вірші „Молитва” героїня звертається до Бога з „волянням”, щоб він „збудив її серце, прийшов у розум...”, був її життям<sup>4</sup>. Повнота життя тут для Євгенії Угринчук полягає не в „красі, що не з неба”, а в абсолютній вірі та любові. Але навіть такої сильної віри людина боїться спокусу та марнот земних:

Ти вище добірного, мудрого слова  
і пісні, й хвали.  
Ти вище мовчання. Вогонь той Христовий  
В душі запали<sup>5</sup>.

Світ поетеса сприймає, як небесну вічну музику, де все відбувається за законами мистецтва Божого, вмінням творити, де осінь гармонійно переходить у зиму, зима – у весну, а весна – в літо й далі за світовою спіраллю круговерті; де світ оновлюється, ніби „жар-птиця”, пташка Фенікс, яка перероджується з попелу. Лірична героїня є частинкою світового ладу, його молекулою, яка також оновлюватиметься з кожним переродженням життя:

Крилом жар-птиці в тиху ніченьку зайти.  
Й сходить зірницею в усіх віках пройдеших.  
В щасливій круговерті дум і мрій оскреслих,  
У вічній музиці, де – Бог і я, і ти,  
І кущик м’яти при дорозі чорнобривий<sup>6</sup>....

Поетичний світ Євгенії Угринчук настільки цікавий, що поєднує в собі неймовірну релігійність і тонке чуттєве язичництво як спосіб одухотворення природи. Наприклад, сонце вона порівнює з „Божим оком”, що можна трактувати і як бога сонця у древніх слов’ян – Ярила. Хоча ця думка лише показує гіпотетичність такого образу, який, напевно, був несвідомим у поетеси.

Дуже часто авторка звертається до образів та символів дерев та квітів, наділяє їх меланхолійністю, часом навіть одухотворює їх, що також можна пов’язати з язичницьким сприйняттям природи та її сил, точніше, із творчим змішанням та накладанням релігії та язичництва. Так, ніби, розумом у віршах лірична героїня в релігії, а своїм дитинним сприйняттям природи в – язичництві, в періоді гармонійної цілісності людини й натури:

Могутній ясен наш старий не спить,  
Він чорні руки простягнув із жалем  
В зимове небо і скрипить, скрипить –  
Мені ночами спати заважає.

Вслухаюся у пісню вікову.  
Вона мене проймає сивим болем.  
І простягаю душу я до Бога,  
Щоб воскресіння дав весну живу<sup>7</sup>.

Як ми вже зазначали – весь поетичний простір авторки у першій збірці пройнятий любов’ю до всього оточуючого. Євгенія Угринчук – поетеса, яка молиться до кожної травинки й комахки, пташечки, переймається за їхню долю, наділяє їх вмінням мислити й страждати чи радіти. Буквально кожен вірш збірки має в собі слово „любов”, що прочитується як всепоглинаюча сила Божого закону та ласки, тому що **Бог є любов**. Письмениця в різних образних варіантах дякує Богові за життя й, свідомо свого швидкого відходу, весь час говорить, що життя – прекрасний дар неба:

Любов’ю за любов!

Я з вірою святою

Несу тремтливий серця дивоквіт;  
Живий, оплаканий розкаєння сльозою –  
За цей щасливий, неповторний світ<sup>8</sup>!

Дуже часто спостерігаємо астрологічні зміни у віршах поетки: в неї, то світить яскраво сонце, то йде дощ, чи гримить гроза. Таким чином, можна визначити, що у ліричної героїні надзвичайно тонка натура, яка помічає будь-які зміни в природі, бо надто споріднена й зріднена з нею. Вірші такого типу – шедевральної пейзажні малюнки, сповнені тонкого психологізму та вишуканого ліризму:

Вечір сколихнув моє вікно  
Ніжно-фіолетовою тюллю.  
Дощик срібний голкою гаптує  
Й бісером на ній тонке панно<sup>9</sup>.

Поезія, першим рядком якої є слова: „Дощі у грудні. Верби жовті, голі...”, що й дали назву збірці, сповнена силою пронизливого болю втрати рідної людини. Душевні переживання підсилюються незвичним природним явищем для зими – дощем. Навіть сама природа плаче й розділяє смуток ліричної героїні, яка себе навіть картає, що не змогла зупинити, не в силі була не дати піти на той світ дорогій для неї людині:

Могила чорна і зелена хвоя.  
А усміх твій – як та весна жива...  
І віхолою пахнуть сніговою  
Дві хризантеми, як твої слова:  
Прощай, іду.

Прости – не зупинила .

Загалом збірка Євгенії Угринчук „Дощі у грудні” – поетичне високомистецьке плетиво болю й любові, сили й немочі людини, духом міцної, як криця. Її віршові образи літературно свіжі та неординарні, сповнені індивідуальної філософії життя та його осмислення. У центрі збірки знаходяться Бог та любов, які в багатьох віршах стають тотожні. Великого нагромадження метафор, патетичних образів, закликів та голосних співів ми тут не знайдемо. Ці тексти представляють мистецтво простоти й дистельованості, вистояності слів та розщепленості їх на дуже чіткі, навіть фігурно окреслені образи.

<sup>3</sup> Ugrynchuk Ye., Doshhi u grudni. Virshi [The rains in December. Poems], Chernivci: Molodyj bukovy necz’, 1999, P. 32.

<sup>4</sup> Ibid., P. 26.

<sup>5</sup> Ibid., P. 26.

<sup>6</sup> Ibid., P. 7.

<sup>7</sup> Ibid., P. 53.

<sup>8</sup> Ibid., P. 5.

<sup>9</sup> Ibid., P. 71.

<sup>10</sup> Ibid., P. 83.

Друга й остання збірка Євгенії Угринчук – „Подих вічності”, хоч й змістово споріднена з попередньою, але її мінорно-песимістична налаштованість відштовхує нас у дещо інше русло образів та асоціацій. Поетична книга дуже важка психологічно, бо в ній присутні постійні згадки про смерть та швидкий відхід поетеси. Часто спостерігаємо „вірші-некрологи”, що відображають тугу втрати рідних людей та друзів. Письменниця, ніби готує себе до приєднання до них. У вірші „Я стою, як осіннє дерево...”, бачимо такі настрої, що мають дуже високий образний рівень:

Я стою, як осіннє дерево,  
З котрого вітри листопаду  
Зривають життя моїх друзів<sup>11</sup>.

Частими гостями у віршах цієї збірки є образи янголів, які з'являються то там, то там, наводячи нас на думку майбутнього вічного райського життя. Поезія „Мое вікно у білий, білий рай...” має образ янгола-охоронця, який прямує за ліричною героїнею слідом, даруючи їй свою опору. У вірші зображено, як лірична героїня йде сніговою дорогою (натяк на зиму життя) і ця дорога є своєрідним переходом у потойбічний світ, поетеса у своїх передчуваннях уже на півшляху до Бога:

Немов до неба йду. О, Боже, Боже мій!  
Даруй мені прощення й благодать:  
В такій безхмарній чистоті надій,  
В натхненні і безлюдності вмирать<sup>12</sup>.

Спостерігаємо образи осінньої чи зимової смерті природи, які підсилюють невтішні передчуття ліричної героїні. Але поетка свідомо того, що природа неодмінно оживе, бо її цикл вічний, а людина вже не побачить її оновлення після свого відходу. Схожі настрої бачимо в прекрасному, але дуже сумному вірші – „Колискова для матері”, який, по суті, є посмертною колисковою. Лірична героїня звертається до матері, яка вже покоїться в землі. Мати дуже хотіла дожити до тюльпанів, тобто, до весни, але, на жаль, тюльпани зацвітуть без неї:

Ти так хотіла дожити до тюльпанів.  
Довга, о, довга зима!  
Сонце в тумані. Спи, моя мамо, –  
Ти в тім раю не сама<sup>13</sup>.

З'являються образи хвороби, лікарні. Психологічно тяжкою є лише навіть одна назва віршу – „У клінічному саду”, яка передвіщає смерть. Поетеса свідомо того, що йде, але любов до всього земного вирує в ній з не меншою силою. Вона певна, що в кожній квіточці, у кожній стеблинці та деревці залишиться її часточка, а іншу частку вона забере із собою на згадку про це складне, але таке любе їй життя:

Узяти б лиш із сего раю  
Зелені роси споришу,  
Солодкі пахощі розмаю  
Й щасливу музику дощу<sup>14</sup>.

Збірка поезій Євгенії Угринчук „Подих вічності” – прощальна молитва залюбленої в життя, змороженої хворобами жінки, яка своєю поезією залишила слід у багатьох душах.

Часто трапляється так, що ми живемо й навіть не хочемо оглянутись навколо, а десь там, у нашому „небаченні” відбуваються неймовірні речі, живуть люди, які заслуговують визнання та вічної пам'яті. Ми щи-

ро надіємось, що наше дослідження вклало хоч якусь лепту в поцінування світлої пам'яті й поетичного таланту скромної поетки з „квітучим” словом – Євгенії Угринчук. Якщо ми повертатимемо й нагадуватимемо всім українцям та нашим країнам про ті імена та поста-ті, які варті уваги, то зможемо з чистою совістю дивитись одне одному у вічі.

**Vylka L. The poetry of the rain and snow: Oeuvre of Yevheniya Uhrynychuk.** The figure of Ye. Uhrynychuk belongs to the Bukovynian group of artists-traditionalists of the end of the XX century. This article starts not a common sequence about Bukovynian intelligence writers whose work was somewhat avoided by the researchers. Therefore the purpose of this article is to bring the poetic word of the author who so wanted to be heard and read to the scientific community. The study briefly reviews the facts of the poet's biography, her life creed and her special relationship with God. Two collection books of the writer are analyzed: "The rains in December" and "The breath of eternity". Yevheniya's poetry attracts by its incredible melody, which is why the composer Vasily Moshuk from Shypyntsi created several songs with the words of her poems: "New Year Waltz," "Song of Bukovyna," "Kobzaryk" and others.

The first collection of Yevheniya Uhrynychuk "The Rains in December" is saturated with love for God, life and all living being. The poet proclaims life-asserting philosophy of the world in a very quiet, minor tone. Her sight does not skip any stem, any tree, any bird singing or any whispering of the wind. Persona is extremely religious so we often collect images of God, Jesus Christ, Theotokos, or Mary Magdalene. The most often is the image of God that is like father and adviser to the poet.

The second and final collection of Yevheniya Uhrynychuk - "The Breath of Eternity", albeit of content is related to the previous one, its minor-pessimistic mood slightly redirects us to different images and associations. The "poems-obituaries" are often and reflect the anguish of loss of relatives and friends. It's as if the writer is preparing herself to join them. "The Breath of Eternity" - is a farewell prayer of the fascinated by life, heavily ill woman; a woman who has left a mark in many souls with her poetry.

**Key words:** Yevheniya Uhrynychuk, Bukovynian group of artists-traditionalists of the end of the XX century, life-asserting philosophy, love for God.

**Вилка Лідія** – старший викладач кафедри суспільних наук та українознавства ВДНЗ України «Буковинський державний медичний університет». Співавтор підручника та колективної монографії, автор понад 70 праць наукового та навчально-методичного характеру. Коло наукових інтересів: інтерактивні технології викладання української мови як іноземної, українознавство в системі вищої освіти.

**Vylka Lydia** – senior lecturer of the department of de-partment of Social Sciences and Ukrainian Studies of Higher Educational Establishment of Ukraine "Bukovynian State Medical University". Co-author of the textbook and collective monograph, the author of over 70 scientific papers and educational articles. Research Interests: interactive technologies of Ukrainian language teaching, Ukrainian studies in higher education, foreign students'

**Received:** 18-01-2017

**Advance Access Published:** April, 2017

© L. Vylka, 2017

<sup>11</sup> Ibid., P. 81.

<sup>12</sup> Ibid, P 10.

<sup>13</sup> Ibid., P. 34.

<sup>14</sup> Ibid, P.14.